

Мирољуб Домазет

БАЛКАНСКЕ ИГРЕ

Покушавам да се скријем од спарине, па бирам сто у башти, испод крошње липе. Сто и столицу померих тако да ми њено стабло не заклони чувену краљевачку чешму са које сам као дечак најслађе пио воду из шаке. У том полукругу, с ону страну трга, разливају се светла приземних кућа с почетка овог века, некада вуновлачаре, кујунџинице, сарачке, бојацијске радње, које су моји вршњаци још запамтили. За нас су ти дућани били тако велики и привлачни да смо се ту окупљали па после по мирним сокацима, калдрмама и тргу играли жмурке, а на травњацима уоквиреним липама и живом оградом рвали се до слатког замора и опијености, па затим одлазили до Бронзаног српског војника, пели се по његовом постољу и гледали у тог ратника дивећи се његовој величини. Бојник победник је доминирао тргом са заставом као његовом круном. Најчешће смо ми дечаци трчали у сусрет том бојовнику преко цвећа дана и ноћи које смо прескакали, па се онда провлачили кроз шимшир и најзад пели на мишице, стењући при том, на високо и широко постоље. И на крају бисмо кад од висова Столова и Троглава дотрчи мрак, легали на хладно гранитно постоље и зурили у звезде које су стајале обешене, по нашем тадашњем веровању, само над нама... Ратнику смо били захвални и стога што је умео да нас сакрије од погледа ретких пролазника, кад смо то желели.

А онда је дошло време кад су градом почеле да одјекују експлозије и да се окупљају старице у црнини, уплакане због рушилачког чина, иначе мајке од чијих је синова остало само спомење, те смо тако и ми деца имали разлога да болујемо пошто су нама отели једно игралиште. Тада нисмо могли да видимо да споменик у застарелом неоромантичарском стилу нема богзна каквих уметничких вредности.

Седим тако испред хотела „Турист“, саграђеног на месту који је заузимао „Хотел Европа“, запамћен од мештана и по извођењу многих опера у послератном периоду. Кружим погледом преко лица не би ли можда у њима пронашао историју овог града. Полази ми за оком да видим повест само у презенту. Онда ка мени пристиже замор те више не видех та лица већ почеше да ми придолазе нова. Тако пристигоше фаце фурешта, Романа, Германа... И до мене стиже Немац, професор књижевности, са питањем да ли су слободна места за мојим столом. Започињемо разговор. Господин професор се интересује за наше историјске споменике, првенствено манастире, Жичу и Студеницу. Затим износи и разлоге посете једној словенској земљи, чији су народи из два светска рата изашли као победници над нимбусима који су претили да замраче Европу, храбро се одупревши национализму и фашизму, њему крајње несхватљиве идеологије због које му је отац погинуо крај Стаљинграда (Волгограда, Царицина). Овако искрено казивање ме у тој мери заинтересовало да се понудих професору да му будем водич, наравно увешћу га у свој свет. То је свет биљака без индијске конопље, на жалост многих мојих пријатеља знатичељних за оно што ја радим, јер долазе у мом одсуству а визит карта им је тврдња да смо се некада дружили, док ја не могу да се сетим у ком то другом свету, кад их не знам са овог, можда смо били рибе или птице, а одлазе разочарани како не налазе марихуану коју би најрадије видели као скиптар у мојим рукама. Тако посматрам свог новог познаника и откривам да имамо заједничких погледа али се и питам зар му отац није могао погинути и изнад Краљева. Одбацујем ту претпоставку као неважну пошто често премишљаам да ли се сме увек говорити само истина. Полако осећам да ме ипак овај човек осваја, погледом који се издваја од стакластих и зелених виђења и чију бистрину краси радозналост која не бежи нити је пак замарају метафизичка питања.

Мајка му је причала да његов отац није уопште знао за погроме, само јој је у једном писму пренеражено напоменуо да је чуо да се у логорима Пољске лоше поступа са логорашима те да се плаши да их убијају. Тако данас говоре и многе друге мајке Немеце... Да бих му узвратио на овој отворености, покушао сам да му приближим дух овог народа, али како се везе са сопственим идентитетом кидају појавом масовних медија, то сам и сам подлегао у том тренутку, неминовном комплексу човека из малог народа те му понудих један концерт. Наравно био би у приватној режији.

Како су угоститељски радници почели да скидају столњаке и да стављају столице на столове, предложио сам новом познанику да га поведем до његове колегини-

це која пише есеје о класицима, те да чујемо како њена ћерка замењује градску филхармонију.

Професорка је била усхићена што је њеној кући ука-зана част да одмени градску концертну дворану, а и што јој се пружа прилика да користи свој фрџацуски. Што се тиче звука гласовира предложио сам дело које није незаобилазно ни у пијанистичкој литератури, састављено од две фолклорне теме и пет компонованих игара.

Слушао је „Седам балканских игара“. Мој покушај да на његове емоције утиче мелодијски миље једино замислив над овим поднебљем је уродио плодом. Веома лепо расположен, са нескривеним допадањем, честитао је младој пијанисткињи. Кад се стидљива девојка удаљила од клавира, професорка је приграбила својих пет минута да покаже шта је све прочитала од једног немачког писца, нобеловца, кога воли као и нашег нобеловца. Затим смо полемисали о рату, национализму. Мајка пијанисткиње ме пита да ли да спомене историју овог града у другом светском рату, одговарам: „Зашто не“ . . . Професор искрено признаје да је чуо само за Крагујевац, али не и за шест хиљада стрељаних Краљевчана. Затим смо разговарали о Човеку Богу, натчовеку, као заблуди једне идеологије, која је свету нанела много зла. Пре но што смо једни другима рекли „лаку ноћ“ договорили смо се да сутрадан буду моји гости.

Тог јутра, на нашем поседу, дочекују нас моји родитељи. Мајка каже: „Опет нам доводиш посетиоце“. Глава породице, ратник, партизан од четрдесетдруге, кад смо сместили госте, на моје одушевљено препричавање синоћњег разговора, коментарише: „Он је шпијун“. Служимо госте као што доликује српској кући, док Вернер и његова жена разливених осмеха фотографишу све нас као и електричара на бандери. И док се њихова деца играју у потоцима, ми настављамо разговоре о човеку и његовим борбама.

Време је и растанку, по подне морају да обићу манастире, па ће наставити пут ка мору. Професорка ми говори да су у мом одсуству питали шта сам завршио и шта радим. Дају нам адресу, кажем професорки да узме она, па ћу ја већ преписати. Зову ме у Нирнберг да будем њихов гост неколико дана, на што се захваљујем.

Прошла је једна година, нису нам се јавили, нити послали наше слике. Ја ни даље немам намеру да записујем њихову адресу. У шали сам, недавно, рекао лепом електричару: „Знаш ли да су оно били шпијуни и да су те регистровали, имаће те у виду“, а он забринуто на то: „Знао сам ја то одмах“. А ја и даље идем тим брдима, са европском цивилизацијом у духу, истовремено поносан на своју словенску бољећивост, при том, тражећи најпогодније место бронзаном бојнику, па да започнем зидање једног новог града за шест хиљада становника и њихове потомке.

ПОРГАА
ОКТОБРА